

Aplikace matematiky

Jiří Vondráček; Zbyněk Šidák
Vzpomínka na RNDr. Otto Fischera

Aplikace matematiky, Vol. 21 (1976), No. 5, 393--394

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/103659>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1976

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

VZPOMÍNKA NA RNDr. OTTO FISCHERA

9. dubna uplynul rok od úmrtí ušlechtilého a vzácného člověka, vynikajícího pedagoga, učitele téměř celé současné generace matematických statistiků, RNDr. Otto Fischera, předního vědeckého pracovníka Matematického ústavu ČSAV.

RNDr. Otto Fischer se narodil 3. srpna 1909 v Jankově u Votic. Své mládí prožil ve velmi skromných poměrech. Jeho otec záhy zemřel a rodina měla značně omezené finanční prostředky. Proto se musel při studii velice uskrovnovat a žít v kondicemi. Studoval v Praze, nejprve na gymnasiu v Truhlářské ulici, pak na Přírodovědecké fakultě University Karlovy, kde ukončil studium matematiky v roce 1933. Současně studoval pojistnou matematiku na fakultě speciálních nauk ČVUT, kterou absolvoval v roce 1932. V důsledku hospodářské krize však nenašel po absolutoriu po dvě léta stálé zaměstnání. Až v roce 1935 se mu podařilo získat místo matematického statistika v Ústředním psychotechnickém ústavu v Praze. Krátké období alespoň existenčního klidu bylo násilně přerušeno válkou. Téměř po celé její trvání byl Dr. Fischer nacisty vězněn v koncentračním táboře v Terezíně a Osvětimi, kde zahynuli mnozí z jeho blízkých příbuzných a přátel. Přežil hrůzy věznění, vrátil se však se zdravím podlomeným dlouhým utrpením. Konec války znamená v jeho životě obrat k lepšímu. Dr. Fischer zakládá rodinu. Pracuje v Československém ústavu práce a potom po dvacet let v Matematickém ústavu ČSAV, od vzniku ústavu v roce 1951 až do svého odchodu do důchodu v roce 1971.

Své první vědecké práce, které se týkaly ortogonálních polynomů a nespojitých hustot pravděpodobnosti, publikoval Dr. Fischer v roce 1934. Potom se jeho zájem, vzhledem k úlohám, které řešil v Ústředním psychotechnickém ústavu a Čs. ústavu práce, přenesl na vícerozměrnou statistickou analýzu a faktorovou analýzu. Práce z tohoto oboru publikoval koncem čtyřicátých let. Hlavním předmětem jeho vědeckého zájmu a jeho nejoblíbenější oblastí matematické statistiky však byla analýza rozptylu. Dosáhl v ní četných původních výsledků, které vtělil do své přednášky na matematicko-fyzikální fakultě University Karlovy. Svou náplní, strukturou a moderním pojetím jeho přednášky převyšovaly mnohé pozdější světové monografie z této oblasti. Po období jednoho semestru přednášel tuto disciplínu na Humboldtově universitě. Zde má velkou zásluhu o rozvoj této disciplíny v NDR, kde získal několik žáků, jejichž vědecký vývoj se zájmem i nadále sledoval a podporoval. Přednášku neustále doplňoval a rovněž přepracovával a rozšiřoval své skriptum o analýze rozptylu z roku 1956, s úmyslem vytvořit širokou moderní monografii. Toto dílo však nestačil, bohužel, dokončit.

Dr. Fischer vždy úzce spojoval svou teoretickou práci s aplikacemi, poněvadž jeho přesvědčením bylo, že konečným smyslem teoretických výsledků je přinášet užitek praxi. Měl přitom pozoruhodný cit pro matematickou formulaci praktických problémů. Jeho vlivem a spoluprací získaly četné lékařské a zemědělské výzkumy vysokou úroveň. Typickými rysy jeho práce v aplikacích byla hluboká odpovědnost, neobyčejná pečlivost a systematická činnost. Nikdy nepovažoval řešení problému za uzavřené, dokud neměl důkladně promyšleny a propracovány všechny jeho stránky včetně praktické interpretace výsledků.

Obzvláště hlubokou a rozsáhlou byla jeho činnost v oboru aplikací v zemědělském výzkumu. Aby rozšířil znalosti moderních matematicko-statistických metod mezi zemědělskými výzkumní-

ky, uspořádal v průběhu let řadu seminářů pro vědecké pracovníky zemědělského výzkumu a v těchto seminářích přednesl veliké množství přednášek. Významná je jeho činnost v genetickém semináři, v němž vyrostla v šedesátých letech řada našich vynikajících specialistů. V semináři přednesl četné své původní výsledky, které pak publikoval v pracích o vztahu genotypu a prostředí a odhadu genetických parametrů.

Šíře zájmů Dr. Fischera nezasahovala jen matematiku. Již jako studenta ho přitahovaly snahy a vývoj meziválečné umělecké avantgardy, hluboce se zajímal o českou a světovou kulturní tvorbu literární a výtvarnou, přispíval do avantgardních časopisů, pracoval v pokrokových studentských organizacích, intenzivně a aktivně se věnoval sportu. Zájem o literaturu, hudbu, historii ho provázel celý život. V humanistickém pokrokovém životním názoru našel Dr. Fischer sílu, která mu umožnila přežít těžké osudové zkoušky. Odtud snad pramenil též jeho citlivý přístup k spolupracovníkům a žákům, kterým s mimořádnou ochotou, skromností a obětavostí předával své rozsáhlé vědecké znalosti a životní zkušenosti.

RNDr. Otto Fischer po sobě zanechal bohaté a široké životní dílo. Jeho památku a vše, co vytvořil pro československou matematicko-statistickou školu, si budeme stále připomínat.

Některé vybrané práce RNDr. O. Fischera:

- [1] Odvození ortogonálních polynomů ze zákona Pólyova. Zprávy II. kongresu matematiků zemí slovanských (1934), 205–207.
- [2] Une remarque sur l'article de M. A. Guldberg „On discontinuous frequency functions“. Aktuárské vědy, roč. IV (1934), 169–173.
- [3] Některé vztahy mezi faktorovou analysou a teorií mnohonásobné korelace. Statistický obzor, roč. 27 (1947), 48–71.
- [4] Diskriminační analýza a hodnocení zkoušek schopností. Statistický obzor, roč. 29 (1949), 106–123.
- [5] Analýza rozptylu. (Skripta) SPN Praha (1956).
- [6] Odhad některých genetických parametrů. Studijní informace UVTI (zvláštní řada), č. 10 (1966), 11–16.
- [7] Testy aditivity působení genotypu a prostředí. Živočišná výroba, roč. 12 (1967), 899–906.

Jiří Vondráček, Zbyněk Šidák